

Almanya'nın Atina Elçilik Raporlarına Göre Birinci Dünya Savaşı Öncesinde Osmanlı ve Yunan Donanmaları Arasındaki Ege Denizi Rekabeti

Aegean Sea Rivalry between the Ottoman and Greek Navy
before the First World War according to the Athens Embassy
Reports of Germany

*Ozan TUNA**

Öz

Ege Denizi tarih boyunca pek çok millet için ele geçirilmesi arzu edilen bir alan olmuş olup Birinci Dünya Savaşı öncesinde de Osmanlı ve Yunan donanmaları açısından önemli bir rekabet alanı haline gelmiştir. Ege Denizi'nin oldukça önemli bir rekabet alanı haline gelmesinde bu denizin Ege adaları, Çanakkale Boğazı, İzmir Limanı ve Selanik Limanı gibi önemli stratejik alanlara ev sahipliği yapmasının yanında aynı zamanda Akdeniz'e açılan bir koridor vazifesi görüp bu koridoru elinde tutan devletin karşı tarafı tahakküm altına alabilecek olması da etkili olmuştur. Her iki devletin Birinci Dünya Savaşı'na giden süreçte Ege Denizi'ndeki rekabete ağırlık vermek istemesinde Birinci Dünya Savaşı öncesindeki silahlanma yarışı da etkili olmuş olup çalışmamızda bu rekabet dönemin önemli siyasî ve askerî gücü olan Almanya'nın Atine elçilik raporları çerçevesinde incelenmiş ve Almanya'nın Ege Denizi'ndeki rekabete bakış açısı tespit edilmeye çalışılmıştır.

* Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü. E-posta: ozan.tuna@omu.edu.tr, Orcid ID: 0000-0003-4762-4286.

Geliş Tarihi/Received: 05.06.2020
Kabul Tarihi/Accepted: 12.11.2020

Anahtar Kelimeler: Cemal Paşa, Sultan Osman Savaş Gemisi, Venizelos, Averof Zırhlısı, Çanakkale Boğazı

Abstract

The Aegean Sea has always been an attraction point for nations throughout history. It witnessed a tough competition between the Ottoman navy and the Greek navy before the First World War, as well. The reason for this competition was that the Aegean Sea not only housed strategically important places such as the Aegean Islands, Dardanelles, İzmir Port and Thessaloniki Port but also provided a corridor to the Mediterranean Sea. The arms race before the First World War was also effective in the fact that both states wanted to focus on the competition in the Aegean Sea during the period leading up to the First World War. In our study, this competition was examined within the framework of the Athens embassy reports of Germany, which was the important political and military power of the period, and Germany's perspective on the competition in the Aegean Sea was tried to be determined.

Keywords: Cemal Paşa, Sultan Osman Navalship, Venizelos, Averof Battleship, Dardanelles Strait

Giriş

Birinci Dünya Savaşı öncesinde Osmanlı ve Yunan donanmaları arasındaki Ege Denizi rekabeti 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı'ndan sonra başlamış ve yirminci yüzyıl donanma stratejileri çerçevesinde şekillenmiş olup her iki donanma da Ege Denizi'ni kendilerine ait bir iç deniz haline getirmeyi amaçlamışlardır. Ege Denizi'ndeki rekabette Balkan Savaşı her iki donanmanın askerî gücünü somut olarak daha yakından göstermesi açısından önem arz etmiş olup bu bakımdan da çalışmamız Balkan Savaşı ve Balkan Savaşı sonrası şeklinde iki kısımda incelenmiştir. Balkan Savaşı öncesinde Yunan donanmasının daha organize hareket ettiği ve Osmanlı donanmasının da Yunan donanmasındaki faaliyetleri takip ettiği görülmekle birlikte bu bağlamda çalışmamıza Yunan donanmasının faaliyetlerini inceleyerek başlamak tarafımızca uygun bulunmuştur.

Yunan donanmasının Balkan Savaşı öncesindeki Ege Denizi stratejisi Girit Adası da dâhil olmak üzere tüm Ege adalarını ele geçirip Osmanlı donanmasını Yunan ana karasından olabildiğince uzaklaştırmak ve bu adaları Çanakkale Boğazı ile Batı Anadolu kıyılarına gerçekleştireceği askerî harekâtlar için üs olarak kullanmak şeklinde olup bu stratejiyi uygulamaya koymak için hem donanmasını modernize etme hem de uluslararası siyaseti takip etme yoluna gitmiştir¹. Bu amaçlar dâhilinde Yunan donanması özellikle 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı'ndan da dersler çıkararak öncelikle hem ana savaş filosunu korumak hem de Osmanlı donanmasına süratli bir şekilde saldırı düzenleyebilmek adına Almanya'dan *Kreunos* ve *Neugenea*, İngiltere'den ise *Aetos*, *Leon*, *Jerax* ve *Pantir* isimli muhrip ve torpidobotları satın almıştır². 1897 savaşında Osmanlı donanmasından üstün olsa da bu üstünlüğünü savaşa yansıtamayan Yunan donanması, bu yüzden daha planlı ve organize hareket edebilmek için Fransız Amiral Forniye ve İngiliz Amiral Tufnel'in sayesinde teknik anlamda daha donanımlı hale gelmiş olup 1909 yılında da İtalyan donanmasından adını daha sonradan *Averof* olarak değiştireceği Piza sınıfı bir harp gemisi satın almış ve bu gemi daha sonradan Yunan donanması tarafından amiral gemisi haline getirilmiştir³. Yirminci yüzyıl donanma savaşlarında bir denizaltıya sahip olmanın düşman

¹ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/ 8121, Sayfa No: 82, 6 Aralık 1908 (Roma'daki Alman Elçisinin Raporu); Nühket Adıyeke, "Türk Basımında Girit'in Yunanistan'a Katılması (1908-1913)", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Sayı 1 (1991), c. 1, s. 52.

² Balkan Harbi Tarihi, *Osmanlı Deniz Harekâtı (1912-1913)*, c. 7, Kara Kuvvetleri Komutanlığı Askeri Basımevi, İstanbul 1965, s. 41; D. J. Cassavetti, *Hellas and The Balkan Wars*, London 1914, s. 29.

³ Y. Teofanidis ve O. Ramis, *Türk-Yunan Deniz Harbi Hatıratı ve 1909-1913 Yunan Bahri Tarihi*, çev. Binbaşı Lütfi, Deniz Matbaası, İstanbul 1930, s. 68-69; Afif Büyüktuğrul, "Osmanlı-Yunan Silahlanma Yarışı", *Belleten*, Sayı 150 (1978), c. 39, s. 730; Zafer Toprak, "Osmanlı Donanması, Averof Zırhlısı ve Ulusal Kimlik", *Toplumsal Tarih Dergisi*, Sayı 5 (2003), c. 113, s. 13-14; Olimpiu Manuel Gladerenco, "The Naval Dimension of The Balkan Wars", *Pages of Military History*, Sayı 4 (2013), s. 180-186; Sabri Can Sannav ve Cem Turan, "Askeri Zaferden Diplomatik Yenilgiye Bir Örnek: 1897 Dömeke Meydan Muharebesi ve Sonrasında Meydana Gelen Gelişmeler", *Turkish Studies*, Sayı 4 (2019), c. 14, s. 996; *Tanin*, "Osmanlı-Yunan Kuva-yi Bahriyeleri", 8 Kasım 1912, s. 8; *The Times*, "The Naval Situation", 4 Mart 1911, s. 7; *The Times*, "Greek Naval Reorganization", 5 Haziran 1911, s. 5.

donanması nezdinde teşkil edeceği askerî caydırıcılığın farkında olan Yunan Donanma Komutanlığı hem Osmanlı donanmasının faaliyetlerini takip edebilmek hem de Çanakkale Boğazi'nda Osmanlı donanmasına saldırı düzenleyebilmek amacıyla Fransa'dan *Delfin* sınıfında bir denizaltı satın almıştır⁴. Osmanlı donanması ise II. Meşrutiyet (1908) öncesinde Yunan donanmasının faaliyetlerine ciddi bir karşılık verememiş olsa da II. Meşrutiyet döneminden itibaren bu tehdidin farkına varmış olup bu bağlamda hem İngiliz donanmasından amiraller istihdam ederek donanmasını modernize etmeye başlamış hem de *Averof* zırhlı kruvazörünü dengeleyebilmek adına Alman donanmasından acele bir şekilde *Barbaros Hayrettin* ve *Turgut Reis* harp gemilerini ve yine Almanya'dan *Numune-yi Hamiyet*, *Gayret-i Vataniye*, *Muavenet- Milliye* ve *Yadigar-ı Millet* isimlerinde dört adet son sisteme sahip olan muhripleri satın almıştır⁵.

Almanya'nın elçilik raporlarında Yunan donanmasının Balkan Savaşı öncesindeki modernizasyonunda Venizelos'a özellikle işaret edilmiş olup Venizelos'un Osmanlı Devleti ile gerçekleştirmeyi planladığı savaşta büyük devletlerin desteğine ihtiyaç duymadan savaşı sonlandırabilmek adına Yunan kara ve deniz gücünü arttırma yoluna gittiği ifade edilmiştir⁶. Raporlarda Yunanistan'ın tüm hazırlıklarına rağmen Osmanlı Devleti'ne karşı askerî bir başarı elde etmesinin zayıf bir ihtimal olduğundan söz edilmiş olup Osmanlı Devleti'nin 1897 yılından itibaren askerî anlamdaki ilerlemesinden ötürü Yunanistan'ın Osmanlı Devleti ile askerî anlamdaki dengeyi yakalayabilmesi için zamana ihtiyacı olduğuna değinilmiştir⁷. Osmanlı Devleti'nin Girit'e odaklanmasının Yunanistan nezdinde büyük bir rahatsızlık oluşturduğunun altının çizildiği başka bir raporda ise Yunanistan'ın

⁴ A. Hazlet, *The Submarine and Seapower*, Stein and Day Publishing, London 1967, s. 94; Zisis Fotakis, *Greek Naval Strategy and Policy 1910-1919*, Routledge Publishing, USA 2005, s. 46.

⁵ *Tasvir*, "Barbaros Hayrettin ve Turgut Reis ile Averof Arasında Mukayese", 19 Ocak 1914, s. 3.

⁶ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13922, Sayfa No: 14, 31 Mayıs 1911.

⁷ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13922, Sayfa No: 14, 31 Mayıs 1911.

Osmanlı Devleti ile tek başına mücadele edemeyeceği ve bu yüzden de Osmanlı Devleti ile gerçekleştireceği savaşın gidişatını Yunan ordusunun asker sayısı, eğitimi veya silah gücü değil diğer Balkan devletlerinin Yunanistan'a sağlayacağı doğrudan ya da dolaylı desteğin belirleyeceği ifade edilmiştir⁸. Alman raporlarında özellikle Yunanistan'ın 1897 savaşında aldığı yenilgiye atıfta bulunularak Osmanlı Devleti ile tek başına mücadele etmesinin imkânsızlığı üzerinde durulmuş olup Yunan donanmasının modernizasyonu ve Osmanlı donanması ile gerçekleştirmeyi planladığı savaşta Ege Denizi'ndeki hedefleri ile savaşın kapsamı ve derinliği hususunda bir bilgi bulunmamıştır.

1. Balkan Savaşı'nda Ege Denizi'nde Osmanlı ve Yunan Donanmaları Arasındaki Mücadele

Yunanistan'ın Balkan Savaşı öncesindeki hazırlıkları devam ediyorken Trablusgarp Savaşı'nın patlak vermesi kendisinin hesaplarını bozmuş ve İtalyan donanmasının Ege Denizi'ne tam olarak hâkim olması ihtimali de Yunanistan nezdinde büyük bir tedirginlik meydana getirmiştir⁹. Trablusgarp Savaşı'nın başlaması ile Osmanlı donanmasının Ege ve Doğu Akdeniz'den çekilip Çanakkale Boğazı'ndan giriş yapması bu bölgenin İtalyan donanmasının faaliyet alanı haline gelmesine sebep olmuş olup Alman raporlarında her ne kadar Pire'deki İtalyan Konsolosluğu'nun Yunanistan'a teminat vermesi ve İtalyan donanmasının da özellikle Kuzey Ege Denizi'nde görülmemeye gayret etmesine rağmen Yunanistan için en kötü senaryonun Ege adalarının tamamının İtalya hâkimiyetine girmesi olduğu vurgulanmıştır¹⁰. Almanya'nın Atina elçilik raporlarında İtalyan donanmasının faaliyetlerinin Yunanistan tarafından yakından takip edildiği belirtilmiş olmakla birlikte İtalyan donanmasının Beyrut

⁸ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13922, Sayfa No: 16, 31 Mayıs 1911.

⁹ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/8121, Sayfa No: 88, 21 Kasım 1911.

¹⁰ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/8121, Sayfa No: 88, 21 Kasım 1911; İsrail Kurtcephe, *Türk-İtalyan İlişkileri (1911-1916)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1995, s. 100-101.

Limanı'nı bombalamasının Yunanistan'ı endişelendirdiği ve Yunanistan'ın şu ana kadar İtalya'ya karşı itidalli davranmasına rağmen bu donanmanın Ege Denizi'nde Yunanistan'ın hedef olarak gördüğü noktalara saldırı düzenlemesi durumunda Yunan donanmasının da harekete geçeceği bilgisi verilmiştir¹¹. Raporlarda İtalyan donanmasının Çanakkale Boğazı'nı bombalaması (18 Nisan 1912) ve Rodos Adası'na asker çıkarmasının (4 Mayıs 1912) Yunanistan'ın Ege Denizi'ndeki hedefleri gözden geçirmesinde etkili olduğu üzerinde durulurken İtalyan donanmasının faaliyetlerinin Yunan donanmasının Ege Denizi'nin kuzeyine daha fazla yoğunlaşmasına sebebiyet verdiği ifade edilmiştir¹².

Yunanistan'ın Balkan Savaşı öncesinde Sırbistan, Bulgaristan ve Karadağ ile ittifak gerçekleştirdikten sonra müttefikleri tarafından kendisine Çanakkale Boğazı'nı ablukaya alarak Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki ordularını deniz üzerinden desteklemesinin engellemesi misyonunun verilmesi Yunan donanmasının Ege Denizi'ndeki hareket alanını belirleyen diğer bir husus olmuş olup bunun üzerine Yunan donanma kurmayları ise Ege Denizi'ndeki hedeflerini Çanakkale Boğazı'nı ablukaya alarak Osmanlı donanmasının Ege Denizi'ne çıkışını engelledikten sonra Kuzey Ege adaları ve Selanik Limanı'na saldırmak şeklinde belirlemişlerdir¹³. Bu açılardan bakıldığında Yunan

¹¹ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13922, Sayfa No: 89, 28 Şubat 1912; Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13922, Sayfa No: 93, 17 Nisan 1912; Ömer Osman Umar, "Trablusgarb Savaşı Sırasında İtalya'nın Beyrut'u Bombardımanı", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Sayı 51 (2001), c. 17, s. 736.

¹² Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13922, Sayfa No: 94, 18 Mayıs 1912; Sezen Kılıç, *Trablusgarb Savaşı'nda İtalyan Donanmasının Çanakkale Boğazı Harekâtı (Alman Belgelerine Göre)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2018, s. 34; Nuri Karataş, "Askeri ve Siyasi Yönleriyle İtalyan Donanmasının Çanakkale Boğazı Harekâtı (18 Nisan 1912)", *Akademik Bakış*, Sayı 12 (2013), c. 6, s. 95; Tuğba Belenli, "Türkiye-İtalya-Yunanistan Üçgeninde Rodos ve On İki Ada (1911-1930)", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı 64 (2019), s. 75.

¹³ ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 13, Dosya No: 75, Fihrist No: 01-27/28, 8 Ekim 1912; ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 296, Dosya No: 3, Fihrist No: 03/03, 25-26 Kasım 1912; ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 296, Dosya No: 3, Fihrist No: 007-039, 19 Aralık 1912; ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 296, Dosya No: 3, Fihrist No: 003-24, 17 Aralık 1912; DAB, *DH. EUM. EMN. Kataloğu*, Dosya No: 81, Vesika No: 30, Lef: 1, 7 Mart 1913; DAB, *DH. EUM. EMN. Kataloğu*, Dosya No: 81, Vesika

donanmasının Balkan Savaşı'ndaki Ege Denizi stratejisini belirlenmesinde İtalyan donanmasının Güney Ege sahasındaki etkinliği ve Yunanistan'ın müttefikleri ile yaptığı anlaşma etkili olmuş olup Yunan donanması için de faaliyet alanı olarak Ege Denizi'nin kuzeyi daha fazla ağırlık kazanmıştır.

Alman elçilik raporlarında Osmanlı Devleti ve Yunanistan'ın muhtemel bir savaşın hazırlıklarına Trablusgarp Savaşı esnasında da devam ettikleri ifade edilmiş olup Yunanistan'ın Teselya ve Epir bölgesine Atina'dan demiryolu ile sevkiyat gerçekleştirdiği, Yunan donanmasının cepheye 40.000 asker taşıdığı ve Osmanlı Devleti'nin de Teselya'nın kuzeyi ile Selanik'te askerî tedbirler alarak Yunan sınırındaki birliklere ilave talimatlar gönderdiği belirtildikten sonra son olarak Pire Limanı'ndaki Yunan donanmasının hazırlık içerisinde olduğu ve Ege Denizi'ndeki faaliyetleri yürütmek için de donanmanın başına Amiral *Condoriotis*'in getirildiği bilgisi verilmiştir¹⁴.

Yunan donanmasının Balkan Savaşı'ndaki muharebe gemileri şu şekildedir:

Averof Zırhlı Kruvazörü: 1910 yılında inşa edilen gemi 10.000 ton ağırlığında olup dört tane 23,4 cm'lik, dört tane 19 cm'lik ve on altı tane de 7,6 cm'ik topları bulunmaktadır. Üç tane de su altı torpido kovanına sahip olan harp gemisinin sürati ise 24 deniz milidir.

No: 30, Lef: 3, 15 Mart 1913; H. P. Willmott, *The Last Century of Sea Power: From Port Arthur To Chanak 1894-1922*, Indiana University Press, USA 2009, s. 33; Zisis Fotakis, *Greek Naval Strategy and Policy 1910-1919*, s. 17-47; Bülent Durgun, "Ülke Savunmasında Deniz Ulaşımının Önemine Bir Örnek: Balkan Harbinde Osmanlı İmparatorluğu'nun Deniz Yolu Ulaştırması", *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, Sayı 14 (2011), s. 151-154.

¹⁴ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13922, Sayfa No: 35, 1 Ekim 1911; Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13922, Sayfa No: 40, 6 Ekim 1911; Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13922, Sayfa No: 50, 17 Ekim 1911; Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13922, Sayfa No: 93, 17 Nisan 1912 (Almanya'nın Selanik Konsolosu Raporu); Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13922, Sayfa No: 120, 1 Ekim 1912; Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13922, Sayfa No: 125, 12 Ekim 1912.

Hydra, Psara ve Spetsai Zırhlıları: 1890 yılında Fransa’da inşa edilen bu harp gemileri 5000 ton ağırlıklarında olup üç tane 10,8 cm’lik, beş tane 6 cm’lik topları ve üç tane de su altı torpidoları bulunmakla birlikte süratleri ise 17 deniz milidir.

Thvella, Spondoni, Lonchi, Naukratoussa Muhripleri: 1906 yılında inşa edilmiş olup 400 ton ağırlıklarında olan muhriplerin iki tane 7,5 cm’lik ve iki tane de 5,5 cm’lik topları bulunmaktadır.

Leon, Pantir, Aetos, Ierax Muhripleri: 1912 yılında inşa edilen muhripler 1050 ton ağırlıklarındadırlar.

Delfin Denizaltısı: 1912 yılında Fransa’nın Schneider tersanesinde inşa edilen denizaltı 400 ton ağırlığında olup 14 deniz mili sürati bulunmaktadır¹⁵.

Osmanlı donanmasının Balkan Savaşı’ndaki muharebe gemileri ise şu şekildedir:

Barbaros Hayrettin Zırhlısı: 1891 yapımı ve 10.000 ton ağırlığında olan harp gemisinde dört adet 28 cm’lik ve sekiz adet de 10,5 cm’lik top bulunmakta olup geminin sürati 17 deniz milidir.

Turgut Reis Zırhlısı: 1891 yapımı ve 10.000 ton ağırlığında olan harp gemisinde dört adet 28 cm’lik ve sekiz adet de 10,5 cm’lik top bulunmakta olup geminin sürati 17 deniz milidir.

Mesudiye Zırhlısı: 1874 yapımı ve yaklaşık 10.000 ton ağırlığında olan harp gemisinde on iki adet 15 cm’lik top bulunmakta olup geminin sürati 17 deniz milidir.

¹⁵ D. J. Cassavetti, *Hellas and The Balkan Wars*, s. 30-31; Olimpiu Manuel Gladerenco, “The Naval Dimension of the Balkan Wars”, s. 180-186; *The Times*, “Turkish and Greek Navies”, 7 Ekim 1912, s. 8; *Tasvir*, “Yunanlıların Tahtelbahir Sefinesi”, 10 Aralık 1912, s. 4; *Tasvir*, “Averof Zırhlısının Planı”, 20 Aralık 1912, s. 1.

Asar-ı Tevfik Zırhlısı: 1874 yapımı ve 5000 ton ağırlığında olan harp gemisinde sekiz adet 22 cm'lik top bulunmaktadır.

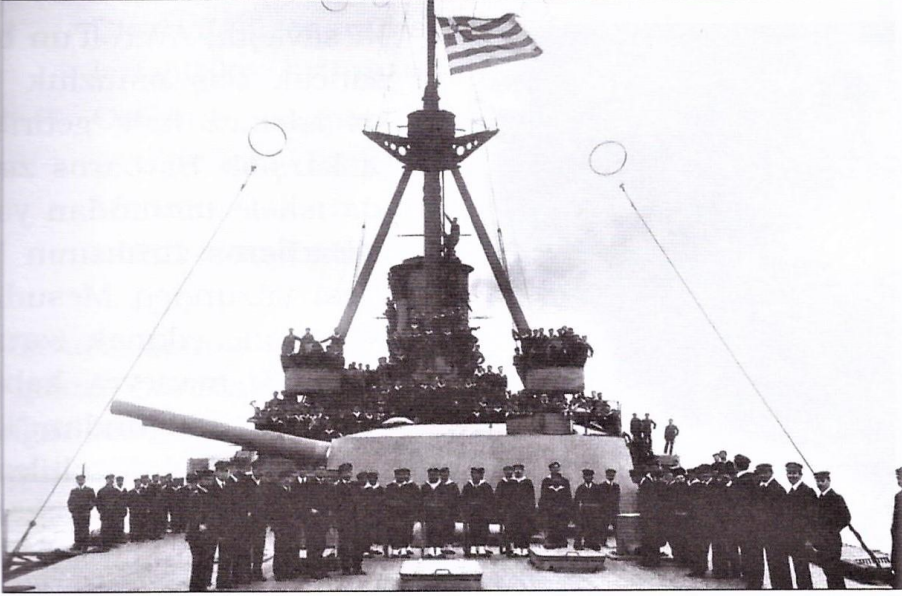
Hamidiye Kruvazörü: 1903 yapımı ve 3900 ton ağırlığa sahip olan harp gemisinde iki adet 15 cm'lik ve altı adet de 12 cm'lik top bulunmaktadır.

Mecidiye Kruvazörü: 1903 yapımı ve 3250 ton ağırlığında olan harp gemisinde iki adet 15 cm'lik ve iki adet 12 cm'lik top bulunmaktadır.

Numune-yi Hamiyet, Yedigâr-ı Millet, Muavenet-i Millive ve Gayret-i Vatanîye Muhripleri: 1909 yapımı olan aynı sınıf muhripler 26 deniz mili sürata sahip bulunmakta idiler¹⁶.

Balkan Savaşı öncesinde Osmanlı ve Yunan donanmaları arasında bir güç mukayesesi yapıldığında Yunan donanmasının üstün olduğu görülmekle birlikte bu güç mukayesesindeki dengeyi de büyük oranda *Averof* zırhlı kruvazörünün *Barbaros Hayrettin* ve *Turgut Reis* zırhlılarına karşı üstünlüğü belirlemiştir. İki donanma arasında muhrip ve torpidobotlar açısından bir denge söz konusu olmasına rağmen Yunan donanmasındaki *Delfin* denizaltısının mevcudiyeti Osmanlı donanmasının hareket alanını kısıtlamakla birlikte Yunan donanmasına da Osmanlı donanmasının faaliyetlerini takip etme imkânı sağlamıştır. Hepsinden de önemlisi Osmanlı donanmasının Yunan donanması ile karşı karşıya gelmeden önce Karadeniz'de ve Çatalca Savaşı'nda kara ordularını desteklemede yoğun bir şekilde yer alması kendisinin yıpranmasına ve Yunan donanmasının karşısına dezavantajlı bir şekilde çıkmasına neden olmuştur.

¹⁶ Ozan Tuna, Birinci Dünya Savaşı Öncesinde Türk Harp Filosunun Durumu (1912-1914), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2014, s. 27.

Fotoğraf 1: Averof Zırhlı Kruvazörü¹⁷

8 Ekim 1912 tarihinde Karadağ'ın Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etmesinin ardından Yunanistan da 18 Ekim 1912 tarihinde Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etmiş ve aynı gün Amiral Condoriotis komutasındaki Yunan donanması da Pire Limanı'ndan harekete geçerek 21 Ekim 1912 tarihinde Limni Adası'nı 7 Kasım 1912 tarihinde de Bozcaada'yı ele geçirmiş ve bu sayede Çanakkale Boğazı'nı abluka altına almayı başarmıştır¹⁸. Böylece Ege adalarının ele geçirilmesi esnasında Osmanlı donanmasının bu adalara yardım götürmesini engelleyen Yunan donanması bu sayede Limni ve Bozcaada'nın yanında Semadirek (Semendirek), İmroz, Bozbaba, Taşoz, Midilli ve

¹⁷ Gökhan Atmaca, *Barbaros Hayrettin Zırhlısı: Üç Savaş Bir Gemi*, Denizler Kitapevi, İstanbul 2015, s. 79.

¹⁸ Aram Andonyan, *Balkan Savaşı*, çev. Zaven Biberyan, Aras Yayıncılık, İstanbul 2002, s. 211; Yasemin Demircan, *Osmanlı İdaresinde Limni Adası*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2014, s. 27; Ozan Tuna, "Balkan Savaşı'nda Yunan Donanmasının Çanakkale Boğazı'na Saldırı Girişimleri ve Osmanlı Devleti'nin Aldığı Tedbirler", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, Sayı 41 (2017), s. 260-261.

Sakız adaları ile Selanik Limanı'nı da ele geçirebilmiştir¹⁹.

Harita 1: Balkan Savaşı Öncesinde Osmanlı Devleti ve Yunanistan Arasında Ege Denizi'ndeki Mevcut Durum²⁰

Yunan donanması Kuzey Ege adalarını ve Selanik'i ele geçirip bölgede hâkimiyetini tesis etmesinin ardından Osmanlı donanması tarafından savunma hattı olarak kullanılan Çanakkale Boğazı'nı da ele geçirmeyi ve deniz yoluyla İstanbul'a ilerlemeyi planlamış olup bu maksatla Seddülbahir, Kumkale, Bolayır ve Saroz Körfezi gibi noktalara çıkarma yapmayı düşünmüş olsa da Osmanlı Devleti'nin Çatalca Savaşı'nı kazanıp donanmasını Çanakkale Boğazı'na göndermesi ile bölgede savunma tedbirlerinin artırılması bu

¹⁹ Ali Karamahmut, *Ege'de Temel Sorun: Egemenliği Tartışmalı Adalar*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1998, s. 5-6; Esat Eraslan, "Balkan Savaşı'nda Selanik'in Yunanlılara Teslimi ve Yunanlıların Teslim Protokolündeki Kayıtsızlıkları", *Dokuzuncu Askeri Tarih Semineri Bildirileri 2*, Genelkurmay Basımevi, Ankara 2006, s. 221-229; Ozan Tuna, "Çatalca Savaşı'nda Türk Donanmasının Desteği", *Studies of the Ottoman Domain*, Sayı 10 (2016), c. 6, s. 34-44.

²⁰ *Die Neue Zeitung*, "Die Balkanstaaten", 7 Ekim 1912, s. 1.

donanmanın Çanakkale Boğazı'na saldırı gerçekleştirmesinin önüne geçmiştir²¹. Sonuç olarak, Balkan Savaşı'nın başlarında Yunan donanmasının elde ettiği kazanımlar savaştan önce planlandığı şekliinden farklı olarak sadece Kuzey Ege sahasının belirli bir kısmı ile sınırlı kalmış olup aynı zamanda bu donanmanın Ekim-Aralık 1912 tarihleri arasındaki kazanımları Yunan donanmasının teknik ve taktiksel üstünlüğünün haricinde bu süre zarfında Osmanlı donanmasının tamamına yakınının Karadeniz ve Çatalca'da görevli olmasından kaynaklanmıştır.

Yunan donanmasının Ege adaları ve Selanik şehrini ele geçirmesine ek olarak 23 Kasım 1912 tarihinde Selanik'te bulunan 30.000 kişilik Bulgar ordusunu Dedeağaç'a sevk etmesi üzerine Osmanlı Devleti harekete geçmiş olup 25 Kasım 1912 tarihinde Bulgaristan ile ateşkesin imzalanması üzerine Karadeniz'deki nakliyatın koruması şartı ile donanmaya tüm savaş gemileri ile Ege Denizi'ne çıkıp Yunan donanmasını durdurma görevi vermiştir²². Bunun için özellikle Yunan donanması tarafından etkili bir şekilde kullanılan Bozcaada ve Limni Adası'nın ele geçirilerek bu donanmayı Çanakkale Boğazı önünden uzaklaştırmayı ve ardından Sakız ve Midilli adalarına yardım götürmeyi planlayan Osmanlı donanması Yunan donanması ile kesin sonuçlu bir savaş için de savaş gemilerini hazırlamıştır.

Donanma komutanlığı 14 Aralık 1912 tarihinde aldığı karar uyarınca Yunan donanmasının yerini tespit etmek ve bu donanma ile muharebeye tutuşmak amacıyla donanmasını üç kısma ayırmıştır:

²¹ DTA, *Erkan-ı Harbiye-yi Bahriye Jurnalı Kalemi: Hamidiye Kravazörü Seyir Defteri (1911-1913)*, Defter No: 3906, Sayfa No: 70, 15 Ocak 1913; Ozan Tuna, "Balkan Savaşı'nda Yunan Donanmasının Çanakkale Boğazı'na Saldırı Girişimleri ve Osmanlı Devleti'nin Aldığı Tedbirler", s. 265-270.

²² ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 125, Dosya No: 14, Fihrist No: 002-021, 23 Kasım 1912; ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 296, Dosya No: 3, Fihrist No: 008-009, 25 Kasım 1912; ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 131, Dosya No: 44, Fihrist No: 079, 29 Kasım 1912; Umur Tuncer, *Balkan Harbinin Deniz Cephesi ve Osmanlı Donanmasının Durumu*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul 1991, s. 226; *The Times*, "Services of the Greek Fleet", 3 Aralık 1912, s. 3.

Ana Kuvvet: Barbaros Hayrettin zırhlısı, Turgut Reis zırhlısı, Mesudiye zırhlısı, Asar-ı Tevfik zırhlısı, Demirhisar torpidobotu, Sultanhisar torpidobotu, Sivrihisar torpidobotu ve Hamidabat torpidobotu

Birinci Muhrip Filosu: Berk-i Sadved torpido kruvazörü, Yedigâr-ı Millet muhribi, Muavenet-i Milliye muhribi, Taşoz muhribi ve Basra muhribi

İkinci Muhrip Filosu: Mecidiye kruvazörü, Numune-yi Hamiyet muhribi, Gayret-i vataniye muhribi ve Yarhisar muhribi²³

Yunan donanması ise Amiral Condoriotis komutasında *Averof* zırhlı kruvazörü, *Hydra* zırhlısı, *Psara* zırhlısı, *Leon* muhribi, *Pantir* muhribi, *Jerax* muhribi, *Aetos* muhribi ile Çanakkale Boğazı önündeki *Velox* muhribi, *Doxa* muhribi ve *Aspis* muhribinden oluşmakta idi²⁴. Osmanlı donanmasının 16 Aralık 1912 tarihinde Çanakkale Boğazı'ndan ayrılması ile iki donanma İmroz Adası civarında karşılaşmış olup muharebe esnasında Osmanlı donanmasının tüm zırhlı muharebe gemileri atışlarını *Averof* zırhlı kruvazörüne gerçekleştirmişken Yunan donanmasının tüm zırhlı harp gemileri de atışlarını *Barbaros Hayrettin* zırhlı muharebe gemisine gerçekleştirmiştir²⁵. *Averof* zırhlı kruvazörünün süratini 20 mile çıkartıp sancak bordasından atışlarını gerçekleştirdiği bir esnada *Mesudiye* zırhlısının 23 cm'lik bir topu *Averof*'un baş bacasına *Barbaros*

²³ Mithat Işın, *1912-1913 Balkan Harbi Deniz Cephesi*, Deniz Basımevi, İstanbul 1946, s. 208; Umur Tuncer, *Balkan Harbinin Deniz Cephesi ve Osmanlı Donanmasının Durumu*, s. 237; *Tanzimat*, "Muharebe-yi Bahriyenin Tafsilatı", 20 Aralık 1912, s. 3.

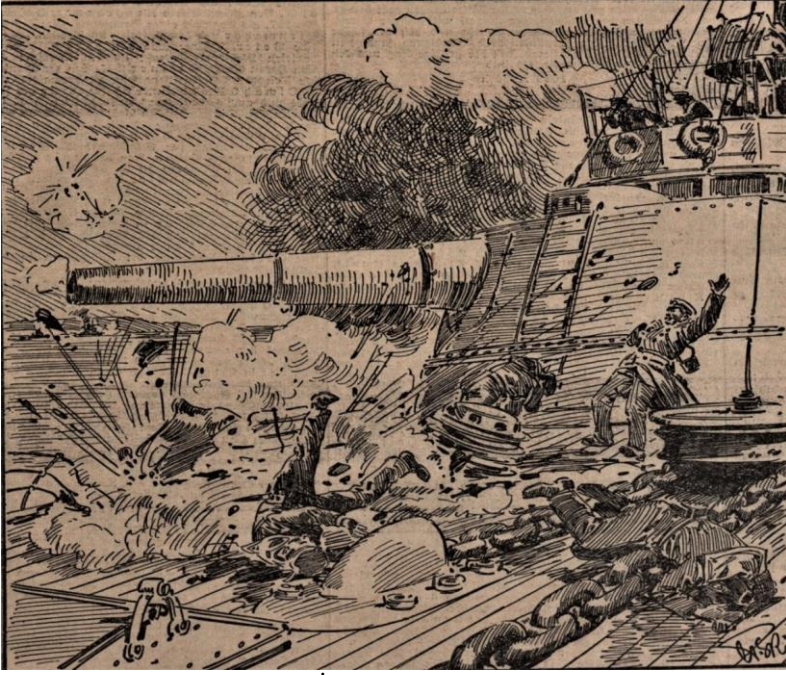
²⁴ ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 82, Dosya No: 37, Fihrist No: 005-07, 16 Aralık 1912; Y. Teofanidis ve O. Ramis, *Türk-Yunan Deniz Harbi Hatıratı ve 1909-1913 Yunan Bahri Tarihi*, s. 147; Umur Tuncer, *Balkan Harbinin Deniz Cephesi ve Osmanlı Donanmasının Durumu*, s. 237-238.

²⁵ ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 82, Dosya No: 37, Fihrist No: 005-08, 16 Aralık 1912; Y. Teofanidis ve O. Ramis, *Türk-Yunan Deniz Harbi Hatıratı ve 1909-1913 Yunan Bahri Tarihi*, s. 78; Balkan Harbi Tarihi, *Osmanlı Deniz Harekâtı (1912-1913)*, s. 141-142; D. J. Cassavetti, *Hellas and the Balkan Wars*, s. 49; *Tanzimat*, "Osmanlı Zırhlıları", 20 Aralık 1912, s. 3

Hayrettin zırhlısının bir atışı da *Averof*'un baş taretine isabet etmiş olup bunun üzerine *Averof* zırhlısının 24 cm'lik taretleri ile sancak baş omuzluğundaki taretlerinde ateş kesilmiştir²⁶. *Averof* zırhlı kruvazörü hasarlı bir şekilde savaş alanından ayrılıp Mondros limanına çekilmişken Yunan donanmasının bir adet 19 cm'lik mermisi de *Barbaros Hayrettin* zırhlısına isabet etmiş olup bunun sonucunda Osmanlı donanması saat 10:50'de ateşi keserek Çanakkale Boğazı'na doğru geri çekilmiştir²⁷. İmroz Deniz Savaşı'nın planlama ile sevk ve idare açısından Osmanlı donanması tarafından iyi bir şekilde organize edilmesi ve Yunan donanmasının amiral gemisi olan *Averof*'un da savaş dışına itilmesi muharebeyi Osmanlı donanmasının kazandığı sonucunu vermesine rağmen savaşın sonunda Osmanlı donanmasının Ege Denizi'ne hâkim olup adalara yardım götürmek yerine Çanakkale Boğazı'na geri dönmesi ise Osmanlı donanmasının muharebenin sonuçlarından yeterince faydalanamadığını ve Yunan donanmasına kendisini toparlama fırsatı verdiğini göstermektedir.

²⁶ ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 296, Dosya No: 3, Fihrist No: 003-020, 17 Aralık 1912; Y. Teofanidis ve O. Ramis, *Türk-Yunan Deniz Harbi Hatıratı ve 1909-1913 Yunan Bahri Tarihi*, s. 78; Gökhan Atmaca, *Barbaros Hayrettin Zırhlısı: Üç Savaş Bir Gemi*, s. 80; *Tasvir*, “Averof Zırhlısı”, 17 Aralık 1912, s. 1.

²⁷ ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 715, Dosya No: 5, Fihrist No: 01, 17 Aralık 1912; Afif Büyüktuğrul, “Balkan Savaşı Deniz Harekâtı Üzerine Gerçekler (1912-1913)”, *Belleten*, Sayı 176 (1980), c. 44, s. 747; *Tercüman-ı Hakikat*, “Averof Tamirde”, 23 Aralık 1912, s. 2.

Çizim 1: Osmanlı Donanmasının İmroz Deniz Savaşı'nda Averof Zırhlı Muharebe Kruvazörünü Vurması²⁸

Osmanlı donanması İmroz Deniz Savaşı'ndan sonra Yunan donanmasının son durumu hakkında bilgi elde edebilmek için 22 Aralık 1912 tarihinde Bozcaada'ya bir keşif düzenlemiş olsa da *Averof* zırhlı kruvazörünün Çanakkale Boğazı önündeki mevcudiyetinin devam etmesi Osmanlı donanmasını bu gemiyi boğaz önünden uzaklaştırmak için yeni bir planlama yapmaya sevk etmiştir²⁹. Planlama genel olarak *Hamidiye* kruvazörünün Çanakkale Boğazı önündeki Yunan filosunu atlatarak *Siros Adası*'ndaki Yunan deniz üssünü bombalaması, Yunan donanmasının *Hamidiye* kruvazörünü bölgeden uzaklaştırmak için *Averof* zırhlısını görevlendirmesi ve Çanakkale Boğazı önündeki

²⁸ *Illustrierte Kronen Zeitung*, "Der Seekampf bei den Dardanellen: Die Griechische und Türkische im Gefechte", 20 Aralık 1912, s. 1.

²⁹ Afif Büyüktuğrul, *Osmanlı Deniz Harp Tarihi ve Cumhuriyet Donanması*, c. 4, Deniz Basımevi, İstanbul 1984, s. 245; Afif Büyüktuğrul, *Balkan Savaşlarında Deniz Harekâtı Üzerine Gerçekler (1912-1913)*, s. 749.

içerisinde *Averof*'un bulunmadığı Yunan donanmasının da Osmanlı donanması tarafından yenilgiye uğratılması şeklinde idi³⁰. Fakat gelişmeler Osmanlı donanmasının planladığı şekliyle gerçekleşmemiş olup *Hamidiye* kruvazörü başarılı bir şekilde Yunan deniz üssünü bombalamasına rağmen Yunan Donanma Komutanı *Averof* zırhlı kruvazörünü Çanakkale Boğazı önünden çekmemiş ve bu şartlar altında iki donanma arasında 18 Ocak 1913 tarihinde gerçekleşen Mondros Deniz Savaşı da Osmanlı donanmasının yenilgisiyle sonuçlanmıştır³¹.

³⁰ Hilmi Bayur, “Balkan Savaşlarında Türk Filosunun Durumu”, *Bellekten*, Sayı 165 (1978), c. 42, s. 100; Emir Yener, “Deniz Muharebeleri ve Müşterek Harekât (1792-1912)”, ed. Gültekin Yıldız, *Osmanlı Askeri Tarihi Kara-Deniz-Hava Kuvvetleri 1792-1918*, Timaş Yayınları, İstanbul 2017, s. 354.

³¹ DTA, *Erkan-ı Harbiye-yi Bahriye Jurnalı Kalemi: Mecidiye Kruvazörü Seyir Defteri (1904-1914)*, Defter No: 4055, Sayfa No: 162, 18 Ocak 1913; Erdiñ Sancar, *21. Yüzyıl Stratejilerinde Türk Denizcilik Tarihi*, IQ Sanat Yayıncılık, İstanbul 2006, s. 282.

Harita 2: Balkan Savaşı'nda Yunanistan'ın Ege Denizi'ndeki Kazanımları³²

Mondros Deniz Savaşı iki donanmanın savaş gücünü mukayese etme açısından önemli bir savaş teşkil etmiş olup özellikle *Averof* zırhlı kruvazörünün bu savaştaki sürati, manevra kabiliyeti ve top atışlarındaki isabet hassasiyeti Osmanlı donanmasının yenilgisinde oldukça etkili olmuş ve bu savaştan sonra da Osmanlı donanması Yunan donanmasına karşı bir daha kapsamlı bir harekâta girişmemiştir. Bu yenilgiden sonra Osmanlı donanması Yunan donanmasının Ege Denizi'ndeki üstünlüğünü kabul etmiş ve Bulgaristan ile çatışmaların başlaması nedeniyle de ağırlığını tekrar Karadeniz'e kaydırmış olup Yunan donanması ile mücadele ise sadece *Hamidiye* kruvazörüne kalmıştır.

2. Balkan Savaşı'nda Sonra Osmanlı ve Yunan Donanmaları Arasında Ege Denizi Rekabeti

Balkan Savaşı'ndan önce strateji geliştirip daha proaktif faaliyetler içerisinde olan taraf Yunan donanması iken Balkan Savaşı'ndan sonraki süreçte Ege Denizi'ndeki rekabette Osmanlı donanmasının daha etkili olduğu ve Yunan donanmasının ise Osmanlı donanmasını takip eden taraf olduğu görülmüştür. Bu süreçte Osmanlı donanmasının daha etkili olmasındaki en önemli gerekçeyi Balkan Savaşı'ndaki aldığı yenilgi teşkil etmiş olup bu bağlamda Osmanlı Devleti oldukça modern bir donanma oluşturarak Yunan donanması ile kesin sonuçlu bir muharebe gerçekleştirmeyi ve Ege adalarını geri almayı amaçlamıştır. Balkan Savaşı'ndan Birinci Dünya Savaşı'na giden süreçte Osmanlı ve Yunan donanmaları arasındaki rekabette en ön plana çıkan konu başlığını ise her iki donanmanın da dretnot tipi savaş gemisine sahip olmak istemesi oluşturmuşken her iki taraf da böyle bir harp gemisine sahip olarak ana filolarını güçlendirmeyi ve karşı taraf nezdinde büyük bir caydırıcılık tesis etmeyi amaçlamıştır.

Dretnot tipi savaş gemisine sahip olup donanmasını güçlendirme

³² Österreichisches Staatsarchiv, *AT-OESTA/KA KPS KS B III A, B*, Karte von Südost-Europa die Staaten der Balkan Halbinsel, Tarih Yok.

açısından Osmanlı donanması daha ön plana çıkan taraf olmuş olup bu bağlamda 4 Nisan 1911 tarihinde İngiltere'nin *Armstrong-Vickers* şirketine *Reşadiye* isimli bir dretnot siparişi edilmiş kararı verilmiş olup yapılan sözleşmede geminin 27 ay içerisinde seyir tecrübeleri yapabilecek aşamaya gelmesi planlanmıştır³³. Dretnotlar asgari 18.000 ton ağırlık ve 30,5 cm'lik topları ile Birinci Dünya Savaşı öncesindeki süreçte döneminin en ileri teknoloji savaş gemileri olup hem sahip oldukları silahları hem de türbün motorları sayesinde eriştikleri yüksek sürat ile mensup oldukları donanmaya muazzam bir savaş gücü katabilmekte idiler³⁴. Trablusgarp ve Balkan Savaşları esnasında inşası durdurulan *Reşadiye* haro gemisinin inşasına 1913 yılının sonları itibariyle tekrar başlanılmış ve 1914 yılının başlarında büyük toplarının taretleri yerleştirilerek denemeleri de başarıyla icra edilirken Osmanlı ve Yunan donanmaları arasındaki rekabette oldukça önemli bir yer teşkil eden *Reşadiye* dretnotunun 1914 yılı sonlarında Osmanlı donanmasına teslim edilmesi kararlaştırılmıştır³⁵. Osmanlı Devleti donanmasını güçlendirmek adına İngiltere'de inşa edilen *Sultan Osman* isimli dretnotu 9 Ocak 1914 tarihinde satın almış olup İngiltere'ye Mayıs 1914'te de *Fatih Sultan Mehmet* adında bir dretnot siparişi etmiştir³⁶.

³³ Serhat Güvenç, *Birinci Dünya Harbine Giden Yolda Osmanlıların Dretnot Düşleri*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2009, s. 63; Rasim Ünlü, *Tarihimizde Reşadiye ve Sultan Osman-ı Evvel Dretnotları*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2007, s. 24; Bahri Noyan, "II. Meşrutiyet'te Türk Donanması", *Hayat Tarih Mecmuası*, Sayı 1 (1970), c. 1, s. 28-33.

³⁴ Charles H. Fairbanks, "The Origin of the Dreadnought Revolution: A Historical Essay", *The International Historical Review*, Sayı 2 (1991), c. 13, s. 246-272; Mehmet Fahri, "Dretnotun Kıymet-i Harbiyesi", *Deniz Kuvvetleri Dergisi*, Sayı 5 (1926), c. 9, s. 267-275; *Tasvir*, "Dretnot Nedir?", 25 Şubat 1914, s. 7.

³⁵ DTA, *Mülga-yı Bahriye Kataloğu*, Dosya No: 673, Sayfa No: 246, 11 Aralık 1913; DTA, *Mülga-yı Bahriye Kataloğu*, Dosya No: 737, Sayfa No: 19, 17 Aralık 1913; DAB, *I.MMS. Kataloğu*, Dosya No: 167, Gömlek No: 25, 22 Haziran 1914; Serhat Güvenç, *Birinci Dünya Savaşı'na Giden Yolda Osmanlıların Dretnot Düşleri*, s. 41-64; Rasim Ünlü, "Balkan Savaşı Öncesinde ve Sonrasında Osmanlı Devleti'nin Dretnot Politikasına Örnek", *Dokuzuncu Askeri Tarih Semineri Bildirileri*, (22-24 Ekim 2003-İstanbul), Genelkurmay Basımevi, Ankara 2005, s. 573; *Tasvir*, "Donanmamız Ne Halde?", 18 Nisan 1914, s. 1; *Tasvir*, "Reşadiye'nin Safahat-i İnşaatından", 19 Nisan 1914, s. 1; *Tanin*, "Osmanlı ve Yunan Dretnotları", 2 Mayıs 1914, s. 1.

³⁶ Angus Konstam, *British Battleships 1914-1918*, Osprey Publishing, USA 2013, s.

Özellikle *Sultan Osman* dretnotu 30,5 cm'lik on dört parça topu ile dünyanın muharebe gücü en yüksek harp gemilerinden birisi olup hakkında oldukça az bilgi bulunan *Fatih Sultan Mehmet* dretnotunun ise *Sultan Osman* dretnotu ile benzer vasıflar taşıması planlanmakta idi³⁷. Osmanlı Devleti hem Yunanistan ile yaşadığı Ege Denizi rekabeti hem de Birinci Dünya Savaşı öncesindeki silahlanma yarışı bağlamında dretnot politikasına yoğunluk vermiş olup bu politika Osmanlı kamuoyu tarafından da oldukça destek görmüştür.

Osmanlı Devleti'nin dretnot politikasının Yunanistan üzerinde oluşturduğu etki Alman elçiliğinin 10 Aralık 1913 tarihli raporunda ifade edilmiş olup raporda Venizelos'un Osmanlı donanmasındaki gelişmeler üzerine Yunan donanmasının İngiliz danışmanı olan Amiral Mckerr ile görüştüğü ve Mckerr'in ise kendisine Osmanlı donanmasının Ege Denizi'nde Yunan donanmasına karşı tam hâkimiyet kurmasının bir veya iki dretnot ile mümkün olamayacağını ve Osmanlı donanmasının böyle bir hamle yapması durumunda Yunan donanmasının organize olarak en fazla 48 saat içerisinde Osmanlı donanmasının Ege Denizi'ndeki hâkimiyetine son vereceğini söylediği ifade edilmiştir³⁸. Amiral Mckerr'in iyimser değerlendirmesine rağmen Yunanistan bir taraftan Sultan Osman savaş gemisinin satın alınmasında Osmanlı Devleti'ne kredi sağladığı için Fransa'ya hasmane tutum sergilerken diğer taraftan da bu geminin Osmanlı donanmasına teslimini engellemek için Yunan karasularından geçtiği esnada gemiye saldırı düzenlemeyi planlamıştır³⁹. Cemal Paşa'nın Bahriye Nazırlığına

66-67; Özlem Yıldırım, Dönemin TRK Basınına Göre Birinci Dünya Savaşı Arifesinde Türk-Yunan İlişkileri, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2009, s. 94; Rasim Ünlü, "Balkan Savaşı Öncesinde ve Sonrasında Osmanlı Devleti'nin Dretnot Politikasına Örnek", s. 567-591; *Tanin*, "Fatih Dretnotu", 28 Nisan 1914, s. 1.

³⁷ Nicholas A. Lambert, "British Naval Policy 1913-1914: Financial Limitation and Strategic Revolution", *Journal of Modern History*, Sayı 3 (1995), c. 65, s. 595-626; *Tanin*, "Sultan Osman Dretnotu", 3 Ocak 1914, s. 1; *Tanin*, "Sultan Osman'ın Kuvveti", 14 Temmuz 1914, s. 2.

³⁸ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No: 88, 10 Aralık 1913.

³⁹ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No: 139, 13 Şubat 1914.

getirilmesi ve donanmaya dretnot savaş gemilerinin yakın bir tarihte ulaşacak olması Yunanistan nezdinde endişeyi bir kat daha arttırmış olup Almanya'nın Korfu Adası'ndaki konsolosu üzerinden Atina büyükelçiliğine ulaşan raporda Yunan kurmayların Eylül 1914 tarihine kadar Osmanlı Devleti'ne savaş ilan edip Ege Denizi ve Doğu Akdeniz'deki üstünlüklerini pekiştirmeyi planladıkları aksi takdirde *Sultan Osman* ve *Reşadiye* savaş gemilerinin Osmanlı Devleti'ne ulaşması durumunda Osmanlı donanmasının en az bir yıl boyunca Ege Denizi'nde Yunan donanmasına karşı üstün durumda olacağını düşündükleri belirtilmiştir⁴⁰.

Alman raporlarında Osmanlı donanmasının Ege Denizi'ne hâkim olarak Yunanistan'a saldırı düzenleme düşüncesinin kapsamlı bir askerî planlama gerektirdiği ve bunun için de dretnot savaş gemilerinin yanında Osmanlı Devleti'nin bir iki yıllık bir hazırlık dönemine ihtiyacı olduğu üzerinde durulmuştur⁴¹. Yunanistan ise bu süre zarfında Ege Denizi'ndeki üstünlüğünü kaybetmemek adına Osmanlı Devleti'nin satın aldığı *Sultan Osman* ve *Reşadiye* harp gemilerine karşılık Almanya'ya *Salamis* adında ve Fransa'ya da *Sen Loren* sınıfında bir dretnot sipariş etse de bu gemilerin inşa sürelerinin uzun sürmesinden ötürü Amerika Birleşik Devletleri donanmasından *Idaho* ve *Missisipi* isimlerinde iki tane harp gemisi satın almıştır⁴². Almanya'nın Atina elçilik raporlarında Osmanlı Devleti'nin engellemelerine rağmen Yunanistan'ın *Idaho* ve *Missisipi* savaş gemileri satın almayı başardığı vurgulanırken Yunanistan'ın Osmanlı Devleti'ne savaş açmak için en azından bu savaş gemilerinin gelmesini beklemesi gerektiği ifade

⁴⁰ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No: 175, 17 Nisan 1914; Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No: 205, 27 Nisan 1914.

⁴¹ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No: 326, 29 Mayıs 1914.

⁴² Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13924, Sayfa No: 47, 12 Haziran 1914; DTA, *Mülga-yı Bahriye Kataloğu*, Dosya No: 704, Sayfa No: 142, 15 Mayıs 1914; Esat Erarslan, "Goben ve Breslav'ın Satın Alınmasının Perde Arkası, ABD'nin Yunanistan'a Verdiği İki Savaş Gemisi: Ideho ve Missisipi Dretnotları", *Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi*, Sayı 16 (2010), s. 75; *Tanin*, "Hâkimiyet-i Bahriye: Osmanlı ve Yunan Donanmaları Arasında Bir Mukayese", 13 Temmuz 1914, s. 1; *Tanin*, "Yunan Donanması: Salamis Dretnotu", 10 Mayıs 1914, s. 1.

edilmiştir⁴³. Dretnot satın alma hususunda her iki donanma da birbirlerinin politikalarını yakından takip ederken Alman raporlarında Osmanlı Devleti'nin *Sultan Osman* harp gemisinin İstanbul'a seyri esnasında Yunan donanmasının bir saldırısına maruz kalmasını engellemek için bu geminin İngiliz personel eşliğinde Çanakkale Boğazı'na gelmesini planladığı ifade edilirken Alman donanmasına ait *Goeben* muharebe kruvazörünün Mayıs 1914'de İstanbul'u ziyareti esnasında bu geminin Osmanlı Devleti'ne satılması ihtimalinin söz konusu olmasının da Yunanistan'da tedirginlik yarattığı belirtilmiştir⁴⁴.

Yunanistan, Osmanlı donanması ile gerçekleştirmeyi planladığı savaş için donanmasına kömür tedariki sağlarken diğer taraftan da Sakız, Midilli ve Limni adalarındaki yerleşik Türkleri bölgeden uzaklaştırma yoluna gitmiş olup aynı zamanda Bozcaada'daki filosu vasıtasıyla Çanakkale Boğazı tahkimatları üzerinde keşif faaliyetleri gerçekleştirmenin yanında Osmanlı donanmasının ani bir saldırısına maruz kalmamak için de Atina'daki Pire Limanı ve Limni Adası'ndaki Mondros Limanı'nda ilave tedbirler almıştır⁴⁵.

⁴³ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13924, Sayfa No: 47, 12 Haziran 1914; Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13924, Sayfa No: 281, 23 Haziran 1914.

⁴⁴ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No: 101, 21 Ocak 1914; Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No 203, 26 Nisan 1914; Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No: 290, 13 Mayıs 1914; Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13925, Sayfa No: 24, 20 Haziran 1914.

⁴⁵ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No: 336, 27 Mayıs 1914; Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No: 326, 29 Mayıs 1914; DAB, *HR.SYS. Kataloğu*, Dosya No: 2403, Gömlek No: 28, 30 Eylül 1914 (Atina Sefirliğinden Alınan Tahrirat); ATASE, *BDH Kataloğu*, Klasör No: 89, Dosya No: 867, Fihrist No: 001-07a, 16 Ağustos 1914; Hagen Fleischer, "The Aegean Crisis in the Spring of 1914", *Journal of Hellenic Diaspora*, Sayı 3-4 (1987), c. 14, s. 20; Murat Hatipoğlu, "Elefterias Venizelos'un 1910'da İktidara Gelmesi İle Megali İdea'nın Kazandığı Yeni Karakter", *Üçüncü Askeri Tarih Seminer Bildirileri*, Genelkurmay Basımevi, Ankara 1986, s. 456-468.

Fotoğraf 2: Yunan Donanmasının Pire Limanı⁴⁶

Balkan Savaşı'ndan sonra Almanya'nın Atina elçilik raporlarına yansıyan en önemli gelişmelerden birisi Yunan donanmasının Batı Anadolu ve Suriye kıyılarına çıkarma gerçekleştirerek buralardaki stratejik noktaları ele geçirip Osmanlı Devleti'ni Yunanistan ile ağır bir barış anlaşması yapmaya zorlamak yönündeki planlaması olmuştur. Raporlarda Yunan donanmasının Ege adaları üzerinden Batı Anadolu ve doğrudan Suriye kıyılarında hangi noktalara çıkarma gerçekleştirmeyi planladığı yönünde kapsamlı bir bilgi bulunmazken sadece Yunan donanmasının Sisam Adası'nın karşısındaki Kuşadası koyu ile Beyrut Limanı'na bir çıkarma gerçekleştireceği ve harekâtın Osmanlı Devleti'nin kuvvet kaydırmasına olanak sağlayan demiryolu hatlarının geçtiği güzergâhlar ile direnişin asgarî düzeyde olduğu noktaları kapsadığı ifade edilmiştir⁴⁷. Raporlarda Yunanistan'ın Anadolu'nun iç kısımlarını da hedefleyen bir askerî harekât planlamasını *Panhelenik* bir faaliyet olarak nitelendirilirken Yunan donanmasının ancak *Sultan Osman* ve *Reşadiye* harp gemilerinin Osmanlı Devleti'ne ulaşmadan

⁴⁶ *Wiener Illustrierte*, "Im Hafen von Piräus", 3 Haziran 1916, s. 7.

⁴⁷ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13924, Sayfa No: 90, 9 Haziran 1914; Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13924, Sayfa No: 286, 24 Haziran 1914.

önce harekete geçmesi durumunda başarılı olabileceği üzerinde durulmuş olup Yunan donanmasının teknik anlamda Osmanlı donanmasından üstün olmasına rağmen Osmanlı ordusunun sayısal anlamda daha avantajlı olduğuna işaret edilerek Yunan ordusunun Anadolu ve Suriye kıyılarından iç kısımlara ilerleme hususunda başarısız olacağı üzerinde durulmuştur⁴⁸. Alman raporlarında Osmanlı Devleti'nin Yunan donanmasının Batı Anadolu'da gerçekleştirmeyi planladığı askerî harekâtın kısmen haberdar oldukları ve bunun engellenmesi adına İzmir Limanı'nın mayınlanması ve Batı Anadolu'daki yerleşik Rumlara iç kısımlara kaydırılması gibi hususların görüşüldüğü bilgisi verilmiştir⁴⁹.

Birinci Dünya Savaşı öncesinde muhtemel bir Osmanlı-Yunan savaşında Yunanistan'ın hedefleri hakkında ve harekâtın başarıya ulaşım hususunda Alman elçilik raporlarındaki bilgiler bu şekilde iken Osmanlı Devleti'nin de Yunanistan'a yönelik askerî hedefleri Alman elçilik raporlarına yansımıştır. Alman raporlarında Osmanlı Devleti'nin donanmasını modernize ettikten sonra Ege Denizi'ndeki Sakız ve Midilli adalarını kendisine öncelikli hedef seçtiği ifade edilirken Osmanlı Devleti'nin Batı Anadolu'da bu adaların karşısında bulunan noktalara yığınak yaptığı ve bu askerî hareketliliğin de Yunan torpidobotları tarafından tespit edildiği belirtilmiştir⁵⁰. Sakız ve Midilli adalarına Osmanlı donanmasının düzenleyeceği saldırının başarıya ulaşım hususunda raporlarda bir değerlendirme bulunmazken Osmanlı Devleti'nin Yunanistan'a yönelik savaş planlamasında ikinci hedef noktasının da Bulgaristan ile de anlaşarak karadan ve denizden

⁴⁸ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No: 38, 11 Eylül 1913; Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201 /13923, Sayfa No: 45, 12 Eylül 1913; Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No: 139, 13 Şubat 1914.

⁴⁹ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No: 116, 30 Ocak 1914; Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No: 143, 11 Şubat 1914; Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13924, Sayfa No: 77, 14 Haziran 1914; Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13925, Sayfa No: 38, 22 Haziran 1914.

⁵⁰ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No: 98-99, 14-15 Ocak 1914.

Selanik'e saldırmak olduğu bilgisi verilmiştir⁵¹. Selanik'e düzenlenecek askerî harekât Sakız ve Midilli adalarına düzenlenecek bir harekâttan daha kapsamlı ve ulaşılması daha zor bir hedef teşkil etmekle birlikte Kuzey Ege Denizi'nde tam hâkimiyet ile *Reşadiye* ve *Sultan Osman* savaş gemilerinin ateş gücü sayesinde Bulgaristan'ı Osmanlı Devleti'nin yanında yer almaya mecbur bırakmak gibi hususları da içerisinde barındırmakta olup Alman raporlarında Selanik'e düzenlenecek bu kapsamlı bir harekât için Osmanlı Devleti'nin donanma gücünün yeterli olmadığı ifade edildikten sonra Osmanlı Devleti'nin karar vericilerinin böyle bir harekâta girilerek Batı Anadolu toprakları ile İstanbul'u da Yunanistan'a karşı riske attıkları belirtilmiştir⁵². Enver Paşa da Bulgaristan'ın İstanbul elçisi ile görüşerek Osmanlı Devleti ile Yunanistan arasındaki muhtemel savaşta Bulgaristan'ın kendi yanlarında kalmalarını sağlamaya çalışırken Alman elçilik raporlarında Osmanlı Devleti'nin Bulgar toprakları ve Ege Denizi'ni kullanarak düzenleyeceği bir harekât için askerî potansiyelinin yeterli olmadığına tekrardan işaret edilmiş olup Ege Denizi'nde gerçekleşecek bir savaşın ise Yunan donanması tarafından Çanakkale Boğazı'nın ablukasını ile sonuçlanacağı bilgisi verilmiştir⁵³. Netice itibarıyla her iki devletin de Ege Denizi üzerindeki muhtemel harp senaryoları Alman elçilik raporlarına yansımış olup Osmanlı Devleti'nin deniz gücünün Yunanistan'ın ise kara gücünün zayıflığı vurgulanarak böyle bir savaşın her iki taraf nezdinde de büyük bir tahribat meydana getireceği vurgulanmıştır.

Osmanlı Devleti'nin Balkan Savaşı'ndan sonraki modernizasyon faaliyetleri açısından yerine getirdiği en radikal uygulama Bahriye Nazırlığına Cemal Paşa'nın getirilmesi olmuş olup Cemal Paşa'nın

⁵¹ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No: 104, 24 Ocak 1914; Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No: 116, 30 Ocak 1914; Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No: 143, 11 Şubat 1914.

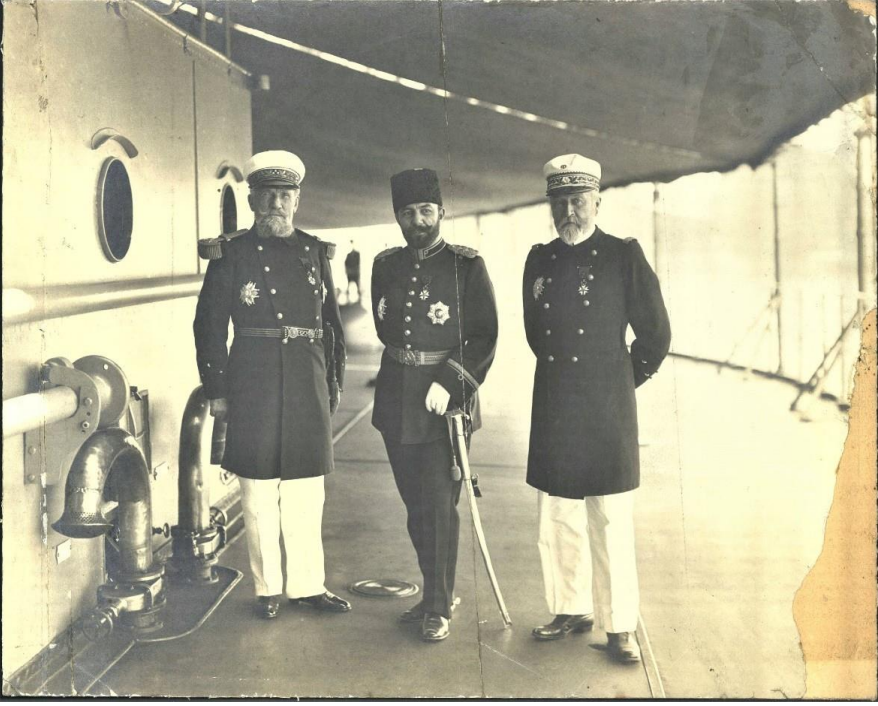
⁵² Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No: 142, 19 Şubat 1914 (Almanya'nın Bükreş Elçilik Raporu).

⁵³ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13924, Sayfa No: 148, 15 Haziran 1914; Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13924, Sayfa No: 247, 20 Haziran 1914.

gerçekleştirdiği uygulamalar Ege Denizi'nde Yunan donanmasına açık bir mesaj niteliği taşımakta olup aynı zamanda Fransa seyahati ve Fransız donanmasına verdiği siparişler de Yunan donanması tarafından takip edilmiştir⁵⁴. Alman elçilik raporlarında enerjik ve milliyetçi bir kişiliğe sahip Cemal Paşa'nın Bahriye Nazırı olarak atanmasının Osmanlı donanmasının İngiliz misyonunun yardımıyla hızlı ve kapsamlı bir şekilde yeniden örgütleneceği ve Osmanlı donanmasının yakın bir zamanda Ege adaları üzerinden Yunanistan'a savaş açacağı anlamına geldiği belirtilmiştir⁵⁵. Cemal Paşa'nın Bahriye Nazırlığı esnasındaki faaliyetleri ve Osmanlı donanmasına belirli bir disiplin getirmesi başlıca araştırma konusu olup kendisinin Osmanlı donanması üzerindeki etkisi sadece Ege Denizi'nde Yunan donanması ile rekabet bağlamında değil aynı zamanda Osmanlı donanmasını Marmara Denizi'ne sıkışan bir donanma olmaktan çıkartıp Akdeniz'e hâkim bir donanma haline getirmek istemesi çerçevesinde değerlendirilmiş ve kendisinin bu bakış açısıyla Osmanlı donanması üzerindeki uygulamaları da modern çalışmalar tarafından teyit edilmiştir.

⁵⁴ DTA, *Mülga-yı Bahriye Kataloğu*, Dosya No: 770, Sayfa No: 365, 30 Mayıs 1914; Nevzat Artuç, *Cemal Paşa*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2008, s. 151; Mutlu Toy, *Savaşta ve Barışta Türkiye'nin Savunulması Açısından Denizaltı Gücünün Stratejik Etkileri*, Gebze İleri Teknoloji Enstitüsü Strateji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Gebze 2007, s. 73.

⁵⁵ Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No: 157, 11 Mart 1914.

Fotoğraf 3: Cemal Paşa'nın Toulon limanında Fransız donanmasını ziyareti⁵⁶

Sonuç

Birinci Dünya Savaşı öncesinde denizler pek çok millet tarafından stratejik birer alan haline gelmiş olup Kuzey Denizi İngiliz ve Alman donanmaları, Adriyatik Denizi Avusturya-Macaristan ve İtalyan donanmaları için birer rekabet alanı oluşturmuşken Ege Denizi de Osmanlı ve Yunan donanmaları için bir rekabet alanı haline gelmiştir. Her ne kadar diğerleri ile benzerlikler gösterse de Ege Denizi'ndeki rekabet Osmanlı ve Yunan donanmaları için farklı amaçlar ve hedefler teşkil etmiş olup her iki donanma tarafından da bu deniz Akdeniz'e açılma koridoru ve birbirlerine karşı düzenleyecekleri askerî harekâtlar için ele geçirilmesi önemli bir alan olarak düşünülmüştür. Çalışmamız Alman Atina elçilik raporları çerçevesinde 1897 Osmanlı-Yunan

⁵⁶ TTK Arşivi, *CP Kataloğu*, Dosya No: 205, Sayfa No: 8, Temmuz 1914.

Savaşı'ndan Birinci Dünya Savaşı'na kadar ki süreci ele almış olup bu şekilde bir bakış açısı geliştirmemizde Birinci Dünya Savaşı öncesindeki en önemli askerî güce sahip devletlerden birisi olan Almanya'nın Ege Denizi siyasetini kavrayabilmek ve Alman raporları üzerinden Yunanistan'ın Osmanlı Devleti'ne karşı planladığı stratejiyi tespit edebilmek etkili olmuştur. Çalışmamızda 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı'ndan sonraki gelişmelere odaklanmamızda ise bu tarihten itibaren donanmalara yeni harp disiplinleri ile yeni muharebe gemilerinin dâhil olması ve bu gelişmelerin Osmanlı-Yunan rekabetini ne derecede etkilediğini göstermek istememiz belirleyici olmuştur.

Yunanistan'ın Balkan Savaşı öncesinde donanmasına daha fazla önem vererek Osmanlı Devleti ile muhtemel bir savaşa hazırlığını daha yoğun bir şekilde gerçekleştirdiği tespit edilmekle birlikte Yunanistan'ın böyle bir siyaset takip etmesinde 1897 savaşında aldığı yenilgi büyük bir motivasyon kaynağı oluşturmuş olup Alman elçilik raporlarında Yunanistan'ın böyle bir amaç gütmesinde Venizelos'un önemli bir figür olduğunun altı çizilmiştir. Ege adalarına hâkim olarak Anadolu'nun içlerine doğru bir askerî harekât düzenlemek Yunanistan'ın en temel amaçlarından birisini teşkil etse de Almanlar, Yunanistan'ın bu kapsamda bir askerî harekât için yeterli gücünün bulunmadığı görüşünde olmuşlardır. Osmanlı Devleti ise II. Meşrutiyet ile birlikte donanmasını modernize etme hususunda daha aktif hareket etmesine rağmen Yunan donanmasındaki gelişmelere ayak uyduramadığı ve Trablusgarp Savaşı ile de Ege Denizi'nden tamamen çekilerek bölgeyi İtalyan donanmasına bıraktığı görülmüştür. Alman elçilik raporlarında İtalyan donanmasının Ege Denizi'ne dâhil olmasının Yunanistan'ın menfaatlerini zedelediği ve Osmanlı Devleti'ne karşı gerçekleştirmeyi planladığı savaşta hedeflerinde bu yüzden daralmaya gittiği ifade edilmiştir. Diğer taraftan Balkan Savaşı öncesinde Yunanistan'ın Bulgaristan, Sırbistan ve Karadağ ile ittifak gerçekleştirmesi de Yunan donanmasının Ege Denizi'ndeki faaliyet alanını belirlemiş olsa da İtalyan donanması ile mukayese edilemeyecek kadar zayıf bir donanma olan Yunan donanmasının Ege Denizi'ne tam olarak hâkim olması da mümkün olmamıştır. Alman raporlarında Balkan Savaşı'nda Osmanlı donanmasının Ege Denizi stratejisi üzerine bir bilgi bulunmamakla birlikte sadece Selanik limanında alınan askerî tedbirler üzerinde durulmuş olup sonuç olarak Balkan Savaşı'nda Sakız,

Midilli, Limni, Taşoz, Semendirek, Bozcaada, İmroz, Bozbaba, Sisam adaları ile Selanik Limanı Yunan donanması tarafından ele geçirilerek Kuzey Ege Denizi'nde Yunan donanmasının hâkimiyeti tesis edilmiş ve genel itibariyle Osmanlı donanmasının da etkisiz kaldığı görülmüştür.

Balkan Savaşı'ndan sonraki gelişmelere baktığımızda Osmanlı Devleti'nin Balkan Savaşı'nda aldığı yenilgi ve Ege adalarını Yunanistan'a kaptırması donanmasını modernize etmede çok büyük bir motivasyon kaynağı oluşturmuş olup *Sultan Osman* ve *Reşadiye* dretnot harp gemileri ile Fransa'ya sipariş edilen muhrip ve denizaltılar sayesinde çok güçlü bir harp filosuna sahip olmayı amaçlamıştır. Özellikle Cemal Paşa'nın Bahriye Nezareti'nin başına getirilmesi ile sıkı bir şekilde disiplin uygulanan Osmanlı donanmasında hedefin Yunanistan olduğu açıkça görülmüşken Alman raporlarında Osmanlı donanmasının bu süreçte Sakız ve Midilli adaları ile Selanik Limanı'na bir saldırı düzenlemeyi planladığı ve harekâtın kapsamının da genişleyebileceği ifade edilmiştir. Raporlarda dile getirilmese de Osmanlı donanmasının Ege Denizi'nin güneyine ve kuzeyine bu kapsamlı bir harekât düzenleyebilmesi için Çanakkale Boğazı'nın ucundaki Bozcaada, İmroz ve Limni adalarının da hedef teşkil etmesi kuvvetle muhtemel olup böyle bir harekâtın başarılı olması da Yunan donanmasının Ege Denizi'ndeki hâkimiyetine son verilmesi anlamını taşımıştır.

Almanya'nın Atina elçilik raporlarında Balkan Savaşı'ndan sonra Osmanlı donanmasındaki modernizasyon hareketlerinin Yunanistan tarafından yakından takip edildiği belirtilmekle birlikte Yunanlı yetkililer tarafından özellikle *Sultan Osman* savaş gemisinin İngiltere'den İstanbul'a ulaşmasının engellenmesi üzerinde çalışıldığı belirtilmiştir. Bu süreç içerisinde Osmanlı donanması ile gerçekleştireceği bir savaşa hazırlandığı görülen Yunan donanmasının *Sultan Osman* dretnotunun Osmanlı donanmasına ulaşmadan önce ani bir saldırı ile Batı Anadolu ve Suriye kıyılarında kazanımlar elde etmeyi planladığı görülmüştür. Alman raporlarında 1914 yılının ortalarında dahi Yunan donanmasının Osmanlı donanmasından üstün olduğu ve Amerika Birleşik Devletleri'nden satın alınan harp gemileri ile de Yunan donanmasının bu kapsamlı bir harekâtı gerçekleştirebileceği ifade edilmiştir. Her ne kadar Batı Anadolu kıyılarına yapılacak bir

saldırıda Ege adaları Yunan donanması için önemli birer üs teşkil etse de Birinci Dünya Savaşı öncesi şartlara bakıldığında Yunan donanmasının kendi ana karasından oldukça uzak bir nokta olan Beyrut Limanı'na bir çıkarma gerçekleştirip buradaki ordusunu denizden sürekli takviye edebilmesi Yunanistan gibi orta ölçekli bir devlet için imkânsız gibi görülmekte olup Alman raporlarında ise sayısal anlamda daha üstün durumda olan Osmanlı ordusunun çıkarmayı gerçekleştiren Yunan kuvvetlerini yenilgiye uğratacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, çalışmamızda Birinci Dünya Savaşı öncesinde Osmanlı ve Yunan donanmalarının Ege Denizi'nde gerçekleştirdiği rekabet Balkan Savaşı öncesi ve Balkan Savaşı sonrası şeklinde iki kısımda incelenmiş olup bu rekabette Balkan Savaşı'ndan önce Yunan donanmasının Balkan Savaşı'ndan sonra da Osmanlı donanmasının daha etkili olduğu görülmüştür. Her ne kadar Balkan Savaşı'ndan sonra Yunan donanması Batı Anadolu ve Suriye kıyılarına bir saldırı planlamış olsa da gerek Yunan donanmasında görevli Amiral Mckerr'in Ege Denizi'ndeki savunmaya dayalı faaliyetleri gerekse Limni gibi oldukça stratejik bir mevkiye bulunan adanın Yunan donanması tarafından takviye edilmesi, bu süreçte Yunan donanmasının Ege Denizi'nde savunmaya geçtiğini ve Osmanlı donanmasının gerçekleştireceği faaliyetlere göre bir strateji belirleyeceğini göstermiştir. Her iki devletin tüm bu hazırlıklarına rağmen Osmanlı Devleti'nin 2 Ağustos 1914 tarihinde Almanya ile ittifak anlaşması imzalaması Osmanlı ve Yunan donanmalarının Ege Denizi'ndeki rekabetini de sona erdiren bir gelişme olmuştur. Bu tarihten sonra Birinci Dünya Savaşı şartlarından ötürü İngiltere'nin *Sultan Osman* ve *Reşadiye* harp gemilerine el koyması ile Almanya'nın da *Salamis* harp gemisinin inşasını durdurması her iki donanma nazarında da büyük bir tahribat yaratmış olup Osmanlı Devleti'nin *Goeben* ve *Breslau* harp gemilerini satın alıp Almanya'nın yanında savaşa girmesi de Osmanlı donanmasının askerî yoğunluğunu Ege Denizi'nden Karadeniz'e kaydırmasına sebebiyet vermiştir. Aynı zamanda Çanakkale Savaşları nedeniyle İngiliz ve Fransız donanmalarının Ege Denizi'ne hâkim olması, Yunan donanmasının bölgedeki etkisini asgari düzeye indirmişken İyon Denizi'nde İtalyan donanması ile de sürtüşmeler de Yunanistan'ın dikkatini Ege Denizi'nden uzaklaştırmasına vesile olmuştur.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

ATASE Arsivi (Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Arsivi)

ATASE (Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt ve Denetleme Başkanlığı), *BLH Kataloğu*, Klasör No: 13, Dosya No: 75, Fihrist No: 01-27/28, 8 Ekim 1912

ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 296, Dosya No: 3, Fihrist No: 03/03, 25-26 Kasım 1912

ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 296, Dosya No: 3, Fihrist No: 003-24, 17 Aralık 1914

ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 296, Dosya No: 3, Fihrist No: 007-039, 19 Aralık 1912

ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 125, Dosya No: 14, Fihrist No: 002-21, 23 Kasım 1912

ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 296, Dosya No: 3, Fihrist No: 008-009, 25 Kasım 1912

ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 131, Dosya No: 44, Fihrist No: 079, 29 Kasım 1912

ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 82, Dosya No: 37, Fihrist No: 005-07, 16 Aralık 1912

ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 82, Dosya No: 37, Fihrist No: 003-020, 17 Aralık 1912

ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 715, Dosya No: 5, Fihrist No: 01, 17 Aralık 1912

ATASE, *BLH Kataloğu*, Klasör No: 89, Dosya No: 867, Fihrist No:
001-07a, 16 Ağustos 1914

Alman Dışisleri Arsivi (Politisches Archiv des Auswärtigen Amts)

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/8121*, Sayfa No: 82

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13922*, Sayfa No: 14

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13922*, Sayfa No: 35

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13922*, Sayfa No: 40

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13922*, Sayfa No: 50

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13922*, Sayfa No: 16

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/8121*, Sayfa No: 88

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13922*, Sayfa No: 89

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13922*, Sayfa No: 93

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13922*, Sayfa No: 94

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13922*, Sayfa No:
120

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13922*, Sayfa No:
125

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13923*, Sayfa No: 88

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13923*, Sayfa No: 38

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13923*, Sayfa No: 45

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13923*, Sayfa No:98

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13923*, Sayfa No: 99

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13923*, Sayfa No:
101

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13923*, Sayfa No:
104

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13923*, Sayfa No:
116

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13923*, Sayfa No:
143

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13923*, Sayfa No:
139

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13923*, Sayfa No:
142

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13923*, Sayfa No:
157

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13923*, Sayfa No:
175

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13923*, Sayfa No:
203

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13923*, Sayfa No:
205

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13923*, Sayfa No:
290

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13923*, Sayfa No:
336

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13923*, Sayfa No:
326

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13924*, Sayfa No: 90

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13924*, Sayfa No: 47

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13924*, Sayfa No: 77

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13924*, Sayfa No:
148

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13925*, Sayfa No: 24

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13924*, Sayfa No:
247

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13925*, Sayfa No: 38

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13924*, Sayfa No:
281

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, *RZ 201/13924*, Sayfa No:
286

Avusturya Devlet Arsivi (Österreichisches Staatsarchiv)

Österreichisches Staatsarchiv, *AT-OESTA/KA KPS KS B III A, B*, Karte
von Südost-Europa die Staaten der Balkan Halbinsel, Tarih Yok

Deniz Tarihi Arsivi

Deniz Tarihi Arşivi (DTA), *Erkan-ı Harbiye-yi Bahriye Jurnalı Kalemi:
Hamidiye Kruvazörü Seyir Defteri (1911-1913)*, Defter No: 3906, Sayfa
No: 70, 15 Ocak 1913

DTA, *Erkan-ı Harbiye-yi Bahriye Jurnalı Kalemi: Mecidiye Kruvazörü
Seyir Defteri (1904-1914)*, Defter No: 4055, Sayfa No: 162, 18 Ocak

1913

DTA, *Mülga-yı Bahriye Kataloğu*, Dosya No: 673, Sayfa No: 246, 11 Aralık 1913

DTA, *Mülga-yı Bahriye Kataloğu*, Dosya No: 737, Sayfa No: 19, 17 Aralık 1913

DTA, *Mülga-yı Bahriye Kataloğu*, Dosya No: 770, Sayfa No: 365, 30 Mayıs 1914

DTA, *Mülga-yı Bahriye Kataloğu*, Dosya No: 704, Sayfa No: 47, 12 Haziran 1914

Devlet Arşivleri Başkanlığı

Devlet Arşivleri Başkanlığı (DAB), *Dahiliye Nezareti Emniyet Şubesi (DH.EUM. EMN. Kataloğu)*, Dosya No: 81, Vesika No: 30, Lef: 1, 7 Mart 1913

DAB, *DH.EUM.EMN. Kataloğu*, Dosya No: 81, Vesika No: 30, Lef: 3, 15 Mart 1913

DAB, *İrade-i Meclis-i Mahsus (İ.MMS Kataloğu)*, Dosya No: 167, Gömlek No: 25, 22 Haziran 1914

DAB, *Hariciye Nezareti Siyasi Kısım (HR.SYS. Kataloğu)*, Dosya No: 2403, Gömlek No: 28, 30 Eylül 1914

Türk Tarih Kurumu Arşivi

Türk Tarih Kurumu Arşivi (TTK), *Cemal Paşa Kataloğu*, Dosya No: 205, Sayfa No: 8, Temmuz 1914

Araştırma ve İnceleme Eserleri

ADIYEKE, Nükhet, “Türk Basımında Girit’in Yunanistan’a Katılması (1908-1913)”, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Sayı 1

(1991), c. 1, s. 47-70

ANDONYAN, Aram, *Balkan Savaşı*, çev. Zaven Biberyan, Aras Yayıncılık, İstanbul 2002

ARTUÇ, Nevzat, *Cemal Paşa*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2008

ATMACA, Gökhan, *Barbaros Hayrettin Zırhlısı: Üç Savaş Bir Gemi*, Denizler Kitapevi, İstanbul 2015

Balkan Harbi Tarihi, *Osmanlı Deniz Harekâtı (1912-1913)*, Kara Kuvvetleri Komutanlığı Askeri Basımevi, İstanbul 1965

BAYUR, Hilmi, "Balkan Savaşı'nda Türk Filosunun Durumu", *Belleten*, Sayı 165 (1978), c. 42, s. 95-104

BELENLİ, Tuğba, "Türkiye-İtalya-Yunanistan Üçgeninde Rodos ve On İki Ada (1911-1930)", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı 64 (2019), s. 69-102

BÜYÜKTUĞRUL, Afif, "Balkan Harbi Deniz Harekâtı Üzerine Gerçekler (1912-1913)", *Belleten*, Sayı 176 (1980), c. 44, s. 717-752

BÜYÜKTUĞRUL, Afif, *Osmanlı Deniz Harp Tarihi ve Cumhuriyet Donanması*, c. 4 Deniz Basımevi, İstanbul 1984

BÜYÜKTUĞRUL, Afif, "Osmanlı-Yunan Silahlanma Yarışı", *Belleten*, Sayı 150 (1978), c. 39, s. 313-329

CASSAVETTİ, D. J., *Hellas and the Balkan Wars*, London 1914

DEMİRCAN, Yasemin, *Osmanlı İdaresinde Limni Adası*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2014

DURGUN, Bülent, "Ülke Savunmasında Deniz Ulaşımının Önemine Bir Örnek: Balkan Harbinde Osmanlı İmparatorluğu'nun Deniz Yolu Ulaştırması", *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, Sayı 14 (Aralık 2011), s.

143-167

ERARSLAN, Esat, “Balkan Savaşı’nda Selanik’in Yunanlılara Teslimi ve Yunanlıların Teslim Protokolündeki Kayıtsızlıkları”, *Dokuzuncu Askeri Tarih Semineri Bildirileri 2*, Genelkurmay Basımevi, Ankara 2006, s. 221-229

ERARSLAN, Esat, “Goben ve Breslav’ın Satın Alınmasının Perde Arkası, ABD’nin Yunanistan’a Vergisi İki Savaş Gemisi: Ideho ve Missisipi Dretnotları”, *Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi*, Sayı 16 (2010), s. 67-89

FAHRİ, Mehmet, “Dretnotun Kıymet-i Harbiyesi”, *Deniz Kuvvetleri Dergisi*, Sayı 5 (1926), c. 9, s. 267-272

FAİRBANKS, Charles H. , “The Origin of the Dreadnought Revolutions: A Historical Essay”, *The International Historical Review*, Sayı 2 (1991), c. 13, s. 246-272

FLEİSCHER, Hagen, “The Aegean Crisis in the Spring of 1914”, *Journal of Hellenic Diaspora*, Sayı 3-4 (1987), c. 14, s. 5-24

FOTAKİS, Zisis, *Greek Naval Strategy and Policy 1910-1919*, Routledge Publishing, USA 2005

GLADERENCO, Olimpiu, Manuel, “The Naval Dimension of the Balkan Wars”, *Pages of the Military History*, Sayı 4 (2013), s. 180-186

GÜVENÇ, Serhat, *Birinci Dünya Harbine Giden Yolda Osmanlıların Dretnot Düşleri*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2009

HAZLET, A., *The Submarine and Seapower*, Stein and Day Publishing, London 1967

HATİPOĞLU, Murat, “Elefterios Venizelos’un 1910’da İktidara Gelmesi ile Megali İdea’nın Kazandığı Yeni Karakter”, *Üçüncü Askeri Tarih Semineri Bildirileri*, Genelkurmay Basımevi, Ankara 1986, s. 456-468

IŞIN, Mithat, *1912-1913 Balkan Harbi Deniz Cephesi*, Deniz Basımevi, İstanbul 1946

KARAMAHMUT, Ali, *Ege'de Temel Sorun: Egemenliği Tartışmalı Adalar*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1998

KARATAŞ, Nuri, “Askeri ve Siyasi Yönleriyle İtalyan Donanmasının Çanakkale Boğazı Harekâtı (18 Nisan 1912)”, *Akademik Bakış*, Sayı 12 (2013), c. 6, s. 81-109

KILIÇ, Sezen, *Trablusgarp Savaşı'nda İtalyan Donanmasının Çanakkale Boğazı Harekâtı (Alman Belgelerine Göre)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2018

KONSTAM, Angus, *British Battleship 1914-1918*, Osprey Publishing, USA 2013

KURTCEPHE, İsrail, *Türk-İtalyan İlişkileri (1911-1916)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1995

LAMBERT, Nicholas A. , “British Naval Policy 1913-1914: Financial Limitation and Strategic Revolution”, *Journal of Modern History*, Sayı 3 (1995), c. 67, s. 595-626

NOYAN, Bahri, “II. Meşrutiyet'te Türk Donanması”, *Hayat Tarih Mecmuası*, yıl 4, c. 1 (1970), s. 28-33

SANCAR, Erdinç, *21. Yüzyıl Stratejilerinde Türk Denizcilik Tarihi*, IQ Sanat Yayıncılık, İstanbul 2006

SANNAV, Sabri Can, Turan, Cem, “Askeri Zaferden Diplomatik Yenilgiye Bir Örnek: 1897 Dömeke Meydan Muharebesi ve Sonrasında Meydana Gelen Gelişmeler”, *Türkish Studies*, Sayı 4 (2019), c. 14, s. 989-1000

TEOFANİDİS, Y. ve O. Ramis, *Türk-Yunan Deniz Harbi Hatıratı ve 1909-1913 Yunan Bahri Tarihi*, çev. Binbaşı Lütü, Deniz Matbaası, İstanbul 1930

TOPRAK, Zafer, “Osmanlı Donanması, Averof Zırhlısı ve Ulusal Kimlik”, *Toplumsal Tarih Dergisi*, Sayı 5 (2003), c. 113, s. 127-132

TOY, Mutlu, Savaşta ve Barışta Türkiye'nin Savunulması Açısından Denizaltı Gücünün Stratejik Etkileri, Gebze İleri Teknoloji Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Gebze 2007

TUNA, Ozan, “Balkan Savaşı'nda Yunan Donanmasının Çanakkale Boğazi'na Saldırı Girişimleri ve Osmanlı Devleti'nin Aldığı Tedbirler”, *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, Sayı 41 (2017), s. 257-282

TUNA, Ozan, Birinci Dünya Savaşı Öncesinde Türk Harp Filosunun Durumu (1912-1914), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2014

TUNA, Ozan, “Çatalca Savaşı'nda Türk Donanmasının Desteği”, *Studies of the Ottoman Domain*, Sayı 10 (2016), c. 6, s. 25-58

TUNCER, Umur, Balkan Harbinin Deniz Cephesi ve Osmanlı Donanmasının Durumu, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul 1991

UMAR, Ömer Osman, “Trablusgarp Savaşı Sırasında İtalya'nın Beyrut'u Bombardımanı”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Sayı 51 (2001), c. 17, s. 727-784

ÜNLÜ, Rasim, “Balkan Savaşı Öncesinde ve Sonrasında Osmanlı Devleti'nin Dretnot Politikasına Örnek”, *Dokuzuncu Askeri Tarih Semineri Bildirileri*, 22-24 Ekim 2003-İstanbul, Genelkurmay Basımevi, Ankara 2005, s. 567-591

ÜNLÜ, Rasim, Tarihimizde Reşadiye ve Sultan Osman-ı Evvel Dretnotları, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2007

WILLMOTT, H.P. , *The Last Century of Sea Power: From Port rthur to Chanak 1894-1922*, Indiana University Press, USA 2009

YENER, Emir, “Deniz Muharebeleri ve Müşterek Harekât (1792-1912)”, *Osmanlı Askeri Tarihi Kara-Deniz-Hava Kuvvetleri 1792-1918*, ed. Gültekin Yıldız, Timaş Yayınları, İstanbul 2017, s. 313-341

YILDIRIM, Özlem, Dönemin TRK Basınına Göre Birinci Dünya Savaşı Arifesinde Türk-Yunan İlişkileri, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2009

Sürelî Yayınlar

Die Neue Zeitung, “Die Balkanstaaten”

Illustrierte Kronen Zeitung, “Der Seekampf bei den Dardanellen: Die Griechische und Türkische im Gefechte”

Tanin, “Fatih Dretnotu”

Tanin, “Hakimiyet-i Bahriye: Osmanlı ve Yunan Donanmaları Arasında Bir Mukayese”

Tanin, “Osmanlı ve Yunan Dretnotları”

Tanin, “Osmanlı ve Yunan Kuva-yi Bahriyeleri”

Tanin, “Sultan Osman Dretnotu”

Tanin, “Sultan Osman’ın Kuvveti”

Tanin, “Yunan Donanması: Salamis Dretnotu”

Tanzimat, “Muharebe-yi Bahriyenin Tafsilatı”

Tanzimat, “Osmanlı Zırhlıları”

Tasvir, “Averof Zırhlısı”

Tasvir, “Averof Zırhlısının Planı”

Tasvir, “Barbaros Hayrettin ve Turgut Reis ile Averof Arasındaki Mukayese”

Tasvir, “Donanmamız Ne Halde?”

Tasvir, “Dretnot Nedir?”

Tasvir, “Reşadiye’nin Sefahat-i İnşaatından”

Tasvir, “Yunanlıların Tahtelbahir Sefinesi”

Tercüman-ı Hakimat, “Averof Tamirde”

The Times, “Greek Naval Reorganization”

The Times, “Services of the Greek Fleet”

The Times, “The Naval Situation”

The Times, “Türkish and Greek Navies”

Wiener Illustrierte, “Im Hafen von Piräus”

EKLER

Ek 1: Osmanlı ordusunun Sakız ve Midilli adaları karşısında askeri yoğunluk oluşturması üzerine Yunan torpidobotlarının bölgede keşif yaptıkları ve adaların çevresini koruma altına aldıklarına dair Alman elçilik raporu

A.885 No. 14. Januar 1914. 1914. Jan. 14. 1914. 1914. 1914.

Telegramm.

Athen, den 14. Januar 1914 6 Uhr 11 Min. p.m.
Abkunft: 6 " 37 " p.m.

Der H. Gesandte
an Auswärtiges Amt.

Nr. 14
A. 1004.

Entzifferung. gth
(Klarz auf 10093)

In geheimen sind gestern die griechischen Torpedoboote von hier abgefahren. Man bringt dies in Zusammenhang mit Ansammlung türkischer Truppen gegenüber Mytilene und Chios.

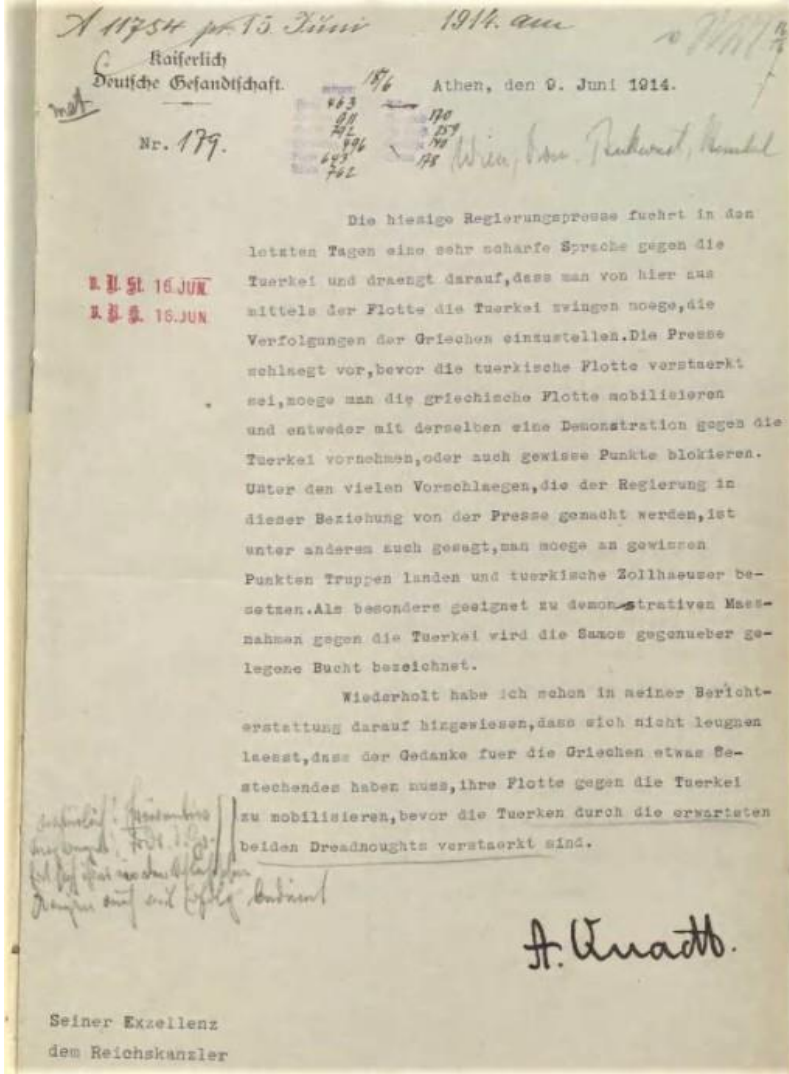
Quadt

Orig. in
Turke. 1004/14

1. E. 15. JAN.

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13923, Sayfa No: 98, 14 Ocak 1914

Ek 2: Osmanlı donanmasına dretnot savaş gemisi ulaşmadan önce Yunan donanmasının seferberlik ilan ederek Batı Anadolu'nun Sisam Adası'nın karşısındaki noktalarına askerî harekât düzenlemesi gerektiğine dair Yunan basınında açıklamalar yapıldığı hususunda Alman elçilik raporu

Politisches Archiv des Auswärtigen Amts, RZ 201/13924, Sayfa No: 90, 9 Haziran 1914

Summary

Our article examined the rivalry and naval policies of the Ottoman Empire and Greece over the Aegean Sea before the First World War through the reports of the German Athens Embassy. In addition to the need for a strong and modern navy in order to be effective in a sea like the Aegean, which has a very critical position, a solid state will is required to establish such a navy. In the German reports, the naval strategies developed by the two states against each other were closely followed and it was stated that a serious preparation phase was needed to realize such a strategy. Our study was examined in two parts as before the Balkan War and after the Balkan War in order to understand the war forces of the two navies more clearly, and the strategies developed by both navies against each other were tried to be determined in this way. In our study, while examining the activities of both navies in the Aegean Sea, points such as the Aegean Islands, Çanakkale Strait, Thessaloniki port and İzmir port were referred to as necessary. In general, although it is seen that the Greek navy was more successful in implementing its strategies before the Balkan War, it was seen that the Ottoman navy was more effective in this regard after the Balkan War.

When the Athens embassy records of the German foreign affairs archive were examined, it was determined that the Greek navy was planning to land on the shores of Western Anatolia and Syria just before the First World War. Although in the German embassy reports, only Kuşadası bay is stated as the point where the Greek navy will land in Western Anatolia, it is predicted that the Greek navy plans to land at least two more points in order for such an operation to be successful. Although using the Aegean islands as a base for such an operation provided an advantage to the Greek navy, it was stated in the German embassy reports that the Greek army would definitely be stopped by the Ottoman army while advancing towards the interior of Anatolia. Although the German reports only mention the port of Beirut as the point where the Greek navy will land on the Syrian coast, the successful landing of the Greek navy to a point far from the Greek mainland is seen as an attempt above the capacity of the Greek navy. In the reports of the German embassy, the insufficiency of military power for the

military operation that Greece planned to carry out on the shores of the Ottoman Empire was especially emphasized and it was emphasized that the operation would be unsuccessful.

Another point reflected in the embassy records in the German foreign affairs archive is that just before the First World War, the Ottoman navy was planning a military operation to the Chios and Lesbos islands and the port of Thessaloniki. Especially the Ottoman navy, supported by the warships of Sultan Osman and Reşadiye, seems to be able to successfully carry out this operation from a military perspective. Although there is no other information in the German reports regarding the targets of the Ottoman navy in the Aegean Sea, it is possible for the Ottoman navy to see Limni, Imroz and Bozcaada as targets in order to ensure security in the Dardanelles Strait. As a result, it was determined that the Ottoman navy was more advantageous than the Greek navy in the Aegean Sea in terms of tactics and strategy before the First World War, while the Greek navy was drawn to defense in the Aegean Sea.